

RAPORT
privind vizita preventivă efectuată în Penitenciarul nr.5 - Cahul,
pe data de 09 iunie 2017

Raportul a fost elaborat de către
Membrii Oficiului Avocatului Poporului, Secția Prevenirea Torturii:

- *Lilian Tudosan*
- *Iurie Dubenco*
- *Alexandru Zubco*

Avocatul Poporului (Ombudsmanul) asigură și contribuie la apărarea drepturilor și libertăților omului de către autoritățile publice de toate nivelurile. În activitatea sa de **prevenire a torturii**, Avocatul Poporului prezintă autorității sau persoanei cu funcție de răspundere recomandările sale în vederea ameliorării

comportamentului față de persoanele private de libertate, a îmbunătățirii condițiilor de detenție și a prevenirii torturii.

Potrivit art.24 Legea nr. 52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman), în activitatea sa de prevenire a torturii, Avocatul Poporului prezintă autorității sau persoanei cu funcție de răspundere recomandările sale în vederea ameliorării comportamentului față de persoanele private de libertate, a îmbunătățirii condițiilor de detenție și a prevenirii torturii.

I. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

La 09 iunie 2017, între orele 10.40 – 14.30 min., membrii Oficiului Avocatului Poporului, Secția prevenirea torturii au efectuat o vizită preventivă de monitorizare la Penitenciarul nr.5 - Cahul, aflat în subordinea Departamentului Instituțiilor Penitenciare a Ministerului Justiției.

Vizita a fost realizată în următoarea componență (*în continuare Delegație*):

1. Alexandru Zubco – Șef secție, Oficiul Avocatului Poporului;
2. Lilian Tudosan – Consultant superior, Oficiul Avocatului Poporului;
3. Iurie Dubenco – Consultant superior, Oficiul Avocatului Poporului.

Scopul vizitei: Monitorizarea situației privind respectarea drepturilor persoanelor deținute, împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente inumane sau degradante în Penitenciarul nr.5 - Cahul.

Standarde de monitorizare:

- 1) Rezoluția CES nr.663 C (XXIV) din 31/07/1957 privind Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților;
- 2) Recomandarea Comitetului de miniștri ai statelor membre, referitoare la Regulile penitenciare europene REC (2006)2;
- 3) Rezoluția ONU nr.43/173 din 09/12/1988 privind Principiile pentru protecția persoanelor aflate sub orice formă de detenție sau închisoare;
- 4) Rezoluția ONU A/RES/57/199 din 18/12/2002 privind Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.
- 5) Codul de executare / Statutul Executării pedepsei de către condamnați.

II. INFORMAȚII GENERALE DESPRE INSTITUȚIE

Penitenciarul nr.5 – Cahul este amplasat în orașul Cahul, str.Trandafirilor, 21, fiind un izolator de urmărire penală. Suplimentar, funcționează un sector de tip semiînchis pentru detenția condamnaților

aduți de gen masculin, antrenați la lucrări de deservire al penitenciarului. Plafonul de detenție al penitenciarului constituie 350 locuri.¹

În ziua vizitei, în instituție se aflau **219 deținuți**, dintre care:

- 5 deținute femei;
- 5 deținuți minori;
- 3 deținuți plasați în temeiul art. 206 Cod de executare (asigurarea securității personale a condamnaților).

Instituția dispune de mai multe sedii, amplasate pe teritoriul penitenciarului nemijlocit și în afara lui. În afara penitenciarului sunt amplasate depozitele alimentare. În interiorul instituției sunt amplasate:

- 3 blocuri locative (edificii cu 1 și 2 etaje);
- Serviciul medical;
- Blocul administrativ, care este combinat cu punctul de trecere și control, camerele de întâlniri de lungă și scurtă durată și întreprinderile cu avocații;
- Spălătoria;
- Cantina;
- O clădire destinată băii și frizeriei;
- Școala;
- Terenul sportiv.

Cooperarea. În timpul efectuării vizitei membrii OAP nu au avut restricții la accesul în instituție, la registrele interne de evidență, spațiile de detenție, birourile de audiență, blocul alimentar, curtea, cabinetul medical. La fel, nu a fost restricționată posibilitatea de a avea interviuri confidențiale cu persoanele aflate în custodie. Delegația a discutat cu Șeful penitenciarului, Dl Valentin Corlăteanu, Șeful adjunct al

¹ <http://penitenciar.gov.md/ro/penitenciarul-5-cahul>

penitenciarului și cu Șeful serviciului de securitate. Discuțiile au fost axate pe scopurile și obiectivele vizitei efectuate de către angajații Oficiului Avocatului Poporului. La fel, au fost solicitate informații generale despre instituție și au fost punctate problemele cu care se confruntă administrația penitenciarului.

Delegația a avut întreveneri confidențiale cu persoanele private de libertate și acces liber în spațiile de detenție. Membrii OAP au avut acces neîngrădit la orice spațiu de pe teritoriul penitenciarului.

În special au fost vizitate următoarele locații:

- Blocul de regim nr.1;
- Blocul de regim nr.2;
- Blocul de regim nr.4 (detașamentul de deservire gospodărească),
- Frizeria și baia.

III. **CONDIȚIILE DE DETENȚIE**

Vizita a început cu monitorizarea celulelor pentru detenția persoanelor de sex feminin din **Blocul de regim nr.1**. La momentul vizitei în celula nr.25 erau deținute 3 femei. Celula era într-o stare sanitară satisfăcătoare. WC-ul este amplasat direct în celula respectivă, fiind delimitat de restul celulei de un perete cu înălțimea de 1 m, nefiind, astfel, asigurată intimitatea. Blocul sanitar este situat imediat lângă paturile de dormit și este despărțit de restul celulei de o portieră. Mai mult ca atât, celula nu este dotată cu mobilier necesar și suficient², pardoseala fiind de beton. Saltelele având un grad avansat de uzură. Deținutele nu au înaintat pretenții privind condițiile de detenție. Suplimentar, acestea au relatat că zilnic beneficiază de plimbare la aer liber cu o durată nu mai mică de o oră.

În celula nr.06 erau plasați 2 deținuți aflați la sineizolare. Delegația a constatat condiții nesatisfăcătoare de detenție în celula respectivă, reprezentată prin încăperi înguste, aer greu, lenjerie în stare nesatisfăcătoare, veceul fiind situat imediat lângă paturile de dormit, fiind despărțit de restul celulei de o portieră.

În celula nr.08, la moment era plasat 1 condamnat. Celula era într-o stare bună, după reparație, geamul termopan, pereții vopsiți, veceul separat prin perete și ușă de restul celulei.

Blocul de regim nr.2, celula 38 - 2 condamnați. Condițiile materiale au fost îmbunătățite ca urmare a aportului financiar și material al deținuților. Totodată s-a depistat că o parte din tavan era umed. Potrivit condamnaților, umezeala a survenit în urma defecțiunii unei țevi.

În celula nr.43 erau deținuți 5 minori. Plângeri referitor la aplicarea rețelilor tratamente din partea colaboratorilor penitenciarului nu au parvenit. Deținuții s-au plîns de nefuncționalitatea TV-ului prin

² Anexa nr.22 la Statutul executării pedepsei de către condamnați

cablu, din care motiv au fost nevoiți să-și confecționeze o antenă manual.³ Suplimentar, au menționat lipsa programelor socio-educative. Delegația a constatat că deținuții dispun de mai puțin de jumătate din suprafața minimă de 4 m.p. prestabilită de art.225 alin.(4) Cod de executare⁴. Totodată ușa la veceu este deteriorată și necesită a fi reparată.

Blocul de regim nr.4 asigură detenția a 17 persoane ce fac parte din Detașamentul de deservire gospodărească al penitenciarului. Condamnații sunt antrenați în câmpul muncii pentru întreținerea ordinii pe teritoriul penitenciarului. Spațiul de cazare este unul improvizat, într-o sală destinată anterior festivităților, cu podea din lemn, uși și ferestre din lemn. Menționăm cu îngrijorare că geamurile sunt într-o stare deplorabilă și necesită a fi schimbate de urgentă. În dimineața zilei de vizită, unul din geamuri a fost deteriorat din cauza vântului, iar la momentul monitorizării nu erau întreprinse măsuri pentru instalarea unui alt geam, inclusiv protecția deținuților. Deținuții s-au plâns de faptul că sunt nevoiți să înfrunte calamitățile naturale (vânt, ninsori, ploaie, etc). Dormitorul improvizat nu este dotat cu mobilier necesar pentru păstrarea lucrurilor persoanele. Deținuții s-au plâns de neremunerarea neadecvată, suprasolicitarea turelor de muncă, calculul inechitabil al orelor de muncă. Însă, după o discuție cu administrația Penitenciarului s-a stabilit că deținuții nu au primit suficiente explicații cu privire la regimul de muncă, fapt recomandat de a fi îndeplinit cât de curând posibil printr-o ședință organizatorică.

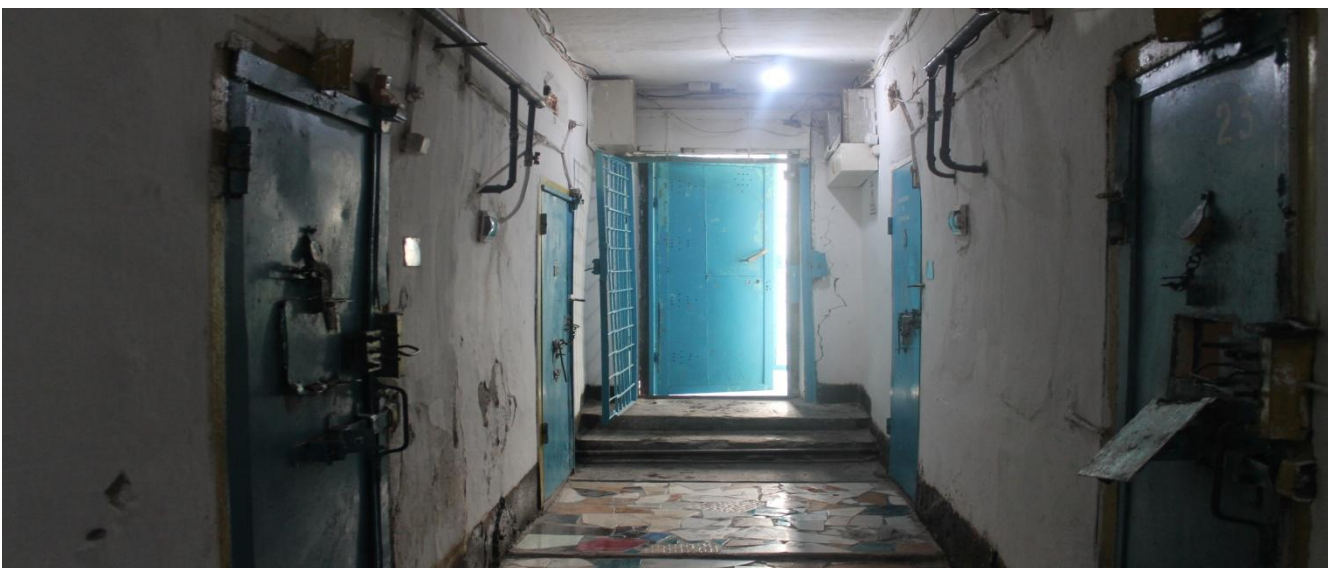
³ Art.208 alin.(3) CE, penitenciarul asigură recepționarea emisiunilor radiofonice și televizate. În limitele regimurilor de deținere prevăzute în prezentul cod și în Statutul executării pedepsei de către condamnați, condamnatul poate să se folosească de aparat de radio, televizor, casetofon personal sau de orice alte aparate autorizate de către administrația penitenciarului, cu condiția achitării plății pentru energia electrică consumată.

⁴ Norma de spațiu locativ stabilit pentru un condamnat nu poate fi mai mică de 4 m².

Accesul la baie al deținuților este asigurat de către administrația penitenciarului conform unui grafic stabilit, adică o dată pe săptămână (în zilele de marți). În baie sunt amenajate 8 cabine de duș, la toate lipsesc perele de duș. Baia era într-o stare insalubră.

Izolatorul disciplinar (carcera) este în reparație cosmetică. La momentul vizitei, în izolator nu erau deținute persoane. Potrivit administrației, pentru violarea regimului de detenție, în acest caz, se aplică restul sancțiunilor disciplinare (*refuzul de colet, refuzul de apel telefonic, refuzul întreprinderilor de scurtă și de lungă durată etc*). Totodată ni s-a comunicat că la moment în cadrul penitenciarului există un deficit de personal de supraveghere, pază și escortă cât și insuficiență de personal medical (stomatolog, psihiatru, terapeut).

IV. CORESPONDENȚA DEȚINUȚILOR

Conform relatărilor administrației penitenciarului persoanele deținute au acces nelimitat la corespondență, acces la apeluri telefonice, depunerea petițiilor atât adresate instituției penitenciare (*șefului instituției sau altor colaboratori*), cât și plângeri/petiții adresate persoanelor din exterior (*rude, prieteni, instituții ale statului*). Totuși unii deținuți s-au plîns că petițiile sau cererile lor rămân fără răspuns și/sau examinarea lor este tergiversată nemotivat.

Sintetizând practica judiciară a Curții de la Strasbourg și referindu-ne la tot spectrul de condiții de detenție, care nu corespund standardelor internaționale, ar trebui întreprinse măsuri concrete în vederea diminuării pe cât e de posibil a pericolului unei eventuale condamnări la CEDO a Republicii Moldova.

Reieșind din cele constatate, în timpul vizitei și în scopul ameliorării situației deținuților și garantării respectării dreptului constituțional la securitatea fizică și psihică garantat de art. 24 din Constituția Republicii Moldova, conducându-mă de prevederile art.24 a Legii nr.52 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) din 03 aprilie 2014:

RECOMAND:

1. De a întreprinde măsuri privind adaptarea condițiilor de detenție, conform standardelor în vigoare.
2. De a întreprinde măsuri de repartizare uniformă a persoanelor deținute în penitenciar cu respectarea standardului de cel puțin 4 m²;
3. De a asigura deținuții cu plapume, saltele și lenjerie de pat în conformitate cu Codul de executare și Statului executării pedepsei de către condamnați.
4. De a întreprinde măsuri organizatorice privind separarea blocurilor sanitare, inclusiv în vederea asigurării intimității conform prevederilor art. 226 Cod de executare;
5. De a întreprinde măsuri organizatorice pentru repararea televiziunii prin cablului;
6. De a întreprinde măsuri pentru repararea țevii și tavanului din celula nr.38 și ușii din celula nr.43;
7. De a întreprinde măsuri pentru întreținerea băii într-o stare sanitară adecvată și dotarea cabinelor de duș cu pare de duș;
8. De a întreprinde măsuri pentru implementarea programelor socio-educative pentru deținuții minori;
9. De a asigura secretul corespondenței deținuților și respectarea dreptului la petiționare.

Cu respect,

/semnat/

Mihail COTOROBAI
Avocat al Poporului (Ombudsmanul)